

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Всеукраїнської
науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених
(19-21 листопада 2024 року)

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України
м. Одеса

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих
вчених**

(19-21 листопада 2024 року)

УДК: 1+316 (062.552)

Рецензенти:

Володимир ЖАРКИХ, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, історії та політології, НУ «Одеська політехніка»;

Оксана ІВАНОВА, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет.

Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Протокол № 7 від 26.12.2024 р.

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – Оксана ПЕТІНОВА, доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Члени редколегії:

Євген БОРІНШТЕЙН, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Україна

Зоя АТАМАНЮК, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», (м. Одеса), Україна

Олена ЛІСЕЄНКО, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна

Південноукраїнські наукові студії: Збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених (м. Одеса, 19-21 листопада 2024 року) / за ред. д. філос. н., проф. Петінової О. Б. – 213 с.

Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу

Марія ПАВЛУСЕНКО	«ПІФАГОРСЬКА МОДЕЛЬ СВІТУ».....	97
Євген КИСЛИЦЯ	АКТУАЛЬНІСТЬ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПРОГРАМ НЕФОРМАЛЬНОГО ТА ІНФОРМАЛЬНОГО БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ-ХІРУРГІВ ЦИВІЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ПРИКЛАДІ КІРОВОГРАДЩИНИ.....	102
Олександр СТАСЮК	РОЛЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	105
Оксана БАЗЕЛЮК	ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДОПОВНЕНОЇ ТА ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ І РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	108
Олександра БАРАНОВА	ЩО ТАКЕ ПРИРОДНЄ СЕРЕДОВИЩЕ І ЯКИЙ ЙОГО ВПЛИВ НА ЛЮДИНУ?.....	112
Вікторія БОРИСЕНКО	ЕВОЛЮЦІЯ І РЕВОЛЮЦІЯ В ІСТОРИЧНОМУ ПРОЦЕСІ.....	113
Ігор КРОХМАЛЬ	ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ.....	115
Ігор ГАЙДУКОВ	СУЧАСНІ ТРЕНДИ У КОРПОРАТИВНОМУ ШАХРАЙСТВІ: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....	117
Ангеліна ДРУЗЕНКО	АНАЛІЗ НАРОДНОЇ МУДРОСТІ “МОЛОДА ЛЮДИНА ЩЕ “БУДЕ”, ЛЮДИНА СЕРЕДНІХ РОКІВ – “Є”, СТАРА ЛЮДИНА – ВЖЕ “СТАЛА”...	123
Марія ДУШКОВА	КОГНІТИВНІ МОДЕЛІ В УМОВАХ КРИЗОВОЇ ОСВІТИ: РОЛЬ ГУМАНІТАРНОЇ НАУКИ У РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ.....	125
Каріна КОВАЛЕНКО	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВПЛИВУ ВОЛОНТЕРСТВА НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	128
Владислав КОВАЛЬ	ОСВІТНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ЗНАНЬ	131
Анастасія КОМОЛОВА	ПРОБЛЕМА КІБЕРБЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ.....	133
Василиса КУШПІТ	ЯКА З ГІПОТЕЗ ПОХОДЖЕННЯ ЛЮДИНИ МЕНІ ДО ВПОДОБИ І ЧОМУ?.....	137

– стимулюється гуманітарними компонентами освіти. Розвиток навичок аналізу, синтезу та оцінки інформації з точки зору гуманітарних наук сприяє розвитку здатності до самостійного мислення та прийняття розумних рішень. Методологія гуманітарних наук, такі як герменевтичний аналіз, феноменологічний метод і дискурс-аналіз, допомагає розвивати критичне мислення шляхом глибшого розуміння текстів, контекстів і соціокультурних подій. Проблемно-орієнтоване навчання та проектна діяльність стимулюють активне залучення студентів до навчального процесу, що сприяє розвитку критичного мислення та навички аргументації. Упровадження когнітивних моделей у кризовій освіті залежить від здатності освітньої системи адаптуватися до змін і труднощів сучасного світу. Гуманітарна освіта сприяє критичному мисленню та творчому пошуку, елементи є важливими для формування особистості, здатної працювати в нестабільних і динамічних умовах.

Список використаних джерел:

1. Козаченко Н.П. Критичне мислення: граничні підходи та оптимальні шляхи. Актуальні проблеми духовності. Кривий Ріг : КДПУ, 2017. Вип. 18. с. 165-179.
2. Починкова М. Система формування критичного мислення майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки : монографія. Київ : Талком, 2020. с. 472.
3. Садовніков О., Васильченко В. Формування критичного мислення у здобувачів вищої освіти. Collection of scientific papers «SCIENTIA». 2023. № 3. с. 91-93.

Каріна КОВАЛЕНКО,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 3-го року навчання,
спеціальність 033 «Філософія», навчально-науковий інститут
природокористування та гуманітарних наук,

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

Науковий керівник: Світлана КИСЕЛИЦЯ, кандидат філософських наук,
доцент, доцент кафедри філософії і суспільних наук,

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВПЛИВУ ВОЛОНТЕРСТВА НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Дуже часто волонтерство порівнюють з милосердям, адже це – дотичні поняття, що містять багато спільних рис як на екзистенціально-психологічному, так і соціальному рівнях людського буття. Але все ж таки існують й очевидні розбіжності: милосердя можна розглядати як етичну категорію, моральну цінність і мотивацію, що стимулює особистість до гуманітарної діяльності. Воно передбачає співчуття, бажання полегшити страждання та забезпечити хоча б мінімальний добробут тим, хто опинився в складних життєвих обставинах. Це почуття спонукає людину до безкорисливої підтримки інших та формує базу для волонтерської діяльності.

Волонтерство є практичним виявом милосердя, це – конкретні дії, спрямовані на допомогу іншим без очікування на винагороду. Воно охоплює різні сфери, від широкої соціальної підтримки до різноманітних вузькоспеціалізованих освітніх, медичних, екологічних і таких інших ініціатив. Волонтери, натхненні милосердям, сприяють покращенню якості життя та підтримці уразливих груп населення [7]. Війна змінила позиціонування волонтерства. Розділяємо переконання, що «однією з найактуальніших проблем новітньої України, яка в надзвичайно трагічних умовах обстоює своє право на свободу вибору цивілізаційного шляху, є формування самодостатніх громад, гуманітарне підґрунтя яких – свідомі громадяни або люди з активною громадянською позицією» [4, с. 43]. З початку повномасштабного вторгнення волонтери займають важливе, почесне місце в Україні. До цього напрям волонтерської діяльності, особливо серед молоді, розвивався імпульсивно, нестабільно. Наразі навіть партнери з інших країн зауважують, що окреслена діяльність має потужний сплеск, люди почали насправді долучатися і працювати чесно, добровільно, на совість. Участь у волонтерських акціях дає змогу покращити власну самоідентифікацію та особистий розвиток в межах процвітання.

Популярна теорія потреб А. Маслоу мовить, що саме люди, які приєднуються до добровільної участі в гуманітарних акціях, змогли насправді досягти вершини піраміди потреб і реалізувати себе як особистість. Волонтерство є багатофункціональною галуззю і можна в найкоротші терміни знайти своє призначення, якщо мати бажання. Наше суспільство не завжди розуміє безкоштовну допомогу і часом від цього відмовляється задля того, аби не потрапити в якусь халепу. А все через те, що попри довгі роки у суспільстві формувався недовірливий характер до правлячої верхівки влади та місцевого самоврядування. Тому так склалися події, що коли волонтери евакуюють місцеве населення з небезпечних територій, вони обачно чи з підозрою до цього ставляться і довго вагаються з прийняттям рішення.

Волонтерський рух на території України існує вже багато сторіч, але тільки віднедавна з точки зору соціуму почав набирати усвідомлений характер. Звісно, найгостріше виражена потреба у волонтерському русі відчувалася на перших етапах російсько-української війни і цей факт деяким чином застерігає від ескалації. В Україні волонтерський рух – одна з найефективніших форм соціально-психологічної роботи з різними верствами населення. Це обумовлюється тим, що існує досить широке різноманіття громадських організацій, в тому числі пов'язаних із волонтерською діяльністю в молодіжному середовищі [5].

На сьогоднішній день заходи з допомоги волонтерам запроваджують в закладах середньої та вищої освіти. Якщо брати до уваги школи, то вони, насамперед, залучають освітян – учнів та працівників педагогічного колективу – для плетіння маскувальних сіток, виготовлення окопних свічок, організації моральної підтримки ЗСУ в якості малюнків та листів. Для вищих навчальних закладів характерними є створенням і залучення студентів до тренінгів, хабів,

психологічних зустрічей, майстер-класів з надання першої домедичної допомоги й таке інше.

На жаль, в нашому світі ніколи не буває добра без зла, виключно позитивних наслідків без негативних ... Волонтерська діяльність в Україні є доволі молодого структурою та лише набирає обертів її популяризація, але саме революція Гідності, анексування Криму та повномасштабне вторгнення РФ в нашу країну стали поштовхом для розвитку волонтерства. Солідаризуємось з Олегом Лапіним, консультантом УНЦПД із питань правової допомоги організаціям громадянського суспільства, який стверджує, що постає загроза для волонтерського руху, адже зазвичай, організації, які наймають волонтерів нічого з цього не отримують і в такому разі стають неприбутковими [5]. Зміни, які планують впровадити, свідчать, що на першому плані стоїть страхування захисту та здоров'я волонтерів, а це у свою чергу потребує фінансування. Таким чином, гарантії, що вистачить коштів для інвестування в дану організацію немає.

Тож, не випадково в останнє десятиліття феномен волонтерства стає об'єктом ретельного дослідження в різних галузях гуманітарних наук, зокрема, в психології, соціології, педагогіці, юриспруденції, філософії. В результаті цих зусиль стає очевидним, що волонтерство можна визначити як добровільну і безкорисливу діяльність, яка базується на бажанні допомагати іншим. У світовому рейтингу благодійності враховуються три показники: грошові пожертви, волонтерство та допомога нужденним. В Україні роль волонтерства офіційно визнана із прийняттям Закону України "Про волонтерську діяльність" у 2011 році [2]. Згідно з цим законом, волонтерство визначається як добровільна, безкорислива, соціально спрямована та неприбуткова діяльність, яка здійснюється волонтерами або волонтерськими організаціями на засадах гуманності, рівності, добровільності та законності [1].

Насправді молодь постає рушійною силою у створенні нового про шарку населення із такою потужною вмотивованістю щось змінювати. Волонтерство постає як феномен специфічного процесу соціалізації молодих людей, їх соціально-професійної орієнтації та адаптації у групі, аналіз соціальних аспектів діяльності неформальних молодіжних об'єднань та рухів та ін.) [3]. Ця діяльність допомагає людям не лише виявляти співчуття та підтримку, а й самореалізуватися, досягати нових рівнів особистісного розвитку. Волонтерство в Україні має великий потенціал для подальшого розвитку, але для його успіху потрібні системні рішення, спрямовані на підтримку організацій та волонтерів, а також формування культури довіри та взаємодопомоги у суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Волонтерство в Україні під загрозою? Які ризики несуть нові законодавчі ініціативи щодо підтримки волонтерської діяльності. УНЦПД. 2020 URL: <http://surl.li/mxpwa> (дата звернення 07.11.2023. Назва з екрану).
2. Закон України «Про волонтерську діяльність» Розділ 2 «Особливості правового статусу волонтерів та діяльності волонтерської організації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>

3. Зелінська В. В. (2022). Вплив волонтерства на самореалізацію молоді. Дипломна робота. Чернівці URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6366/educ_2023_139%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. Киселиця С., Крук О. Соціогуманітарні виміри громадянської свідомості: від мешканців до громадян. *Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії*. 2021. Випуск 36. С. 43-50. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, Видавничий дім «Гельветика», 2021. URL: <https://doi.org/10.30970/PPS.2021.36.5>
5. Коваленко К. С. Студентська наукова робота (2023) Ставлення української молоді до волонтерського руху: проблеми та досягнення. Конкурсна наукова робота за напрямом «розвиток молодіжного волонтерського руху». Чернівці. URL: https://kyivcity.gov.ua/oholoshennia/pro_vseukrainskiy_konkurs_naukovikh_robit_sered_molodi_i_meni_oleksandra_yaremenka_aktualni_problemi_molodizhno_ta_simeyno_politiki/
6. Мохорєва О. М., Горошко М. О. (2022) Волонтерство як соціальний феномен. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ff1c2594-5237-4a2a-9270-09128cf32d43/content>
7. Серцем покликані до милосердя: волонтерський рух в Україні та світі : інформаційні матеріали для написання рефератів / уклад. В. І. Матяш. Полтава, 2014. 36 с. URL: https://libgonchar.org/index.php?option=com_content&view=article&id=257%3A2014-09-19-13-02-56&catid=214&lang=uk

Владислав КОВАЛЬ,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
спеціальність 073 «Менеджмент»,

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

Науковий керівник: Наталія ШАКУН, к. філос. н., доцент,
завідувач кафедри філософії і суспільних наук,

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ОСВІТНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ЗНАНЬ

Зміни, що їх переживає суспільство з кінця XX-го - початку XXI-го століть можуть бути описані багатьма термінами, проте найважливішими з них є «інформаційне суспільство», «економіка знань» і «суспільство знань». Кожен з цих термінів підкреслює конкретні аспекти трансформаційного явища, яке ми переживає та виключає інші, проте спільним для усіх них є знання. Тобто саме знання розглядаються в якості інструмента, що розширює можливості й здібності людей і слугує ключем до досягнення всебічного розвитку, а суспільство знань – як суспільство, засноване на виробництві та поширенні знань, ефективному їх застосуванні в усіх сферах діяльності - економіці, громадянському суспільстві, політиці, а також у приватному житті [3].

Зауважимо, що під терміном «освітні трансформації», слідом за О.З. Глушко, розуміємо структурну, якісну переробку освітньої системи із запровадженням сутнісних інновацій, які є 1) постійно діючим явищем, яке